

Elaboratori

Bajka Zsuzsa, Butuc-Mayer Florica-Veronica, Hercuț Otilia-Cătălina, Oanea Oana – Larisa, Precup Andrea, Salamon Boróka-Emese, Sandor Veronica, Sturzu Maria

Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară Clasa a V-a

Curriculum la decizia școlii *opțional de tip aprofundare*

Validatori

Galeș Iuliana, Kaitar Roxana Anca, Szejke Ottilia

„Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor și elevilor aparținând minorităților naționale din România” - Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Cuprins

Argument	3
Competențe specifice și exemple de activități de învățare	5
1. Receptarea textului oral în diverse situații de comunicare	5
2. Producerea textului oral în diverse situații de comunicare	6
3. Receptarea textului scris de diverse tipuri	7
4. Redactarea textului scris de diverse tipuri.....	8
5. Manifestarea sensibilității multi- și interculturale, prin valorile promovate în contexte culturale și sociale diverse.....	9
Sugestii metodologice.....	10
Justificarea selectării competențelor specifice derivate din competența generală 1	10
Exemplu de activitate de învățare	10
Evaluare.....	11
Justificarea selectării competențelor specifice derivate din competența generală 2	11
Exemplu de activitate de învățare	12
Evaluare.....	13
Justificarea selectării competențelor specifice derivate din competența generală 3	13
Exemplu de activitate de învățare	15
Evaluare.....	16
Justificarea selectării competențelor specifice derivate din competența generală 4	16
Exemplu de activitate de învățare	17
Evaluare.....	18
Justificarea selectării competențelor specifice derivate din competența generală 5	18
Evaluare.....	18
Bibliografie	20

Argument

Limba și literatura română ca disciplină de studiu în școlile și secțiile cu predare în limbile minorităților naționale reprezintă adesea o adevărată provocare. Fiind conștienți de propriul rol în demersul didactic, autorii acestui CDȘ de aprofundare pentru clasa a V-a propun explorarea și nuanțarea competențelor specifice existente în *Programa* de specialitate. Obiectivul principal urmărit prin elaborarea acestei programe de CDȘ vizează procesarea achizițiilor lingvistice direct în limba română și nu memorarea ajunsă pe alocuri chiar automatism.

În structurarea acestui CDȘ de aprofundare se ia în considerare o oră pe săptămână la dispoziția și decizia școlilor. Se poate preciza faptul că activitățile de învățare propuse sunt concepute și organizate atât în funcție de competențele generale, cât și de cele specifice, după cum urmează:

1. Receptarea textului oral în diverse situații de comunicare
2. Producerea textului oral în diverse situații de comunicare
3. Receptarea textului scris de diverse tipuri
4. Redactarea textului scris de diverse tipuri
5. Manifestarea sensibilității multi- și interculturale, prin valorile promovate în contexte culturale și sociale diverse

Având în vedere numărul de ore alocat, dar mai ales faptul că în clasa a V-a se face trecerea de la învățarea intuitivă, aplicativă către conceptualizare și teoretizare, am selectat competențele specifice prin care se poate aprofunda comunicarea orală și scrisă, respectiv elemente de interculturalitate, după cum urmează:

- 1.1 Identificarea unor informații esențiale și de detaliu, a emoțiilor, din diverse texte orale, pe teme familiare, monologate sau dialogate
- 1.2 Deducerea sensului unui cuvânt necunoscut prin raportare la tema textului audiat, la context și/sau la clarificările oferite de interlocutor
- 1.5 Manifestarea ascultării active față de interlocutor/interlocutori în interacțiunea directă sau în cea mediată – conversație uzuală sau discuție pe o temă familiară
- 2.1 Folosirea cuvintelor nou însușite în enunțuri adecvate sensului dedus din contextul inițial

- 2.2 Formularea ideilor principale și secundare din diverse tipuri de text, pe teme familiare
- 2.5 Realizarea unor interacțiuni verbale, pe teme familiare, respectând elementele de specificitate: intonație, accent, sunete specifice limbii române, topică
- 2.6 Manifestarea preocupării față de interlocutor/interlocutori în interacțiunea directă sau în cea mediată
- 3.1 Identificarea, pe baza unor întrebări de sprijin, a informațiilor esențiale și de detaliu din texte continue/discontinue/multimodale
- 3.2 Deducerea sensului unui cuvânt necunoscut prin raportare la tema textului citit, la context și/sau folosind dicționarul
- 3.7 Manifestarea interesului pentru lectura unor texte continue/discontinue/multimodale, pe teme familiare
- 4.1 Formularea unui răspuns personal și/sau creativ pe baza unor texte, pe teme familiare, care actualizează tipuri de comunicare artistică/nonartistică
- 4.3 Redactarea unui text multimodal, cu integrarea unor imagini, desene, în format letric/electronic, pe o temă familiară
- 5.2 Identificarea valorilor promovate în literatura română, maternă și universală

Acest CDS de aprofundare respectă structura și elementele componente ale *Programei* aflate în vigoare, opționalul reprezentând un exercițiu de completare, exersare și clarificare a unor aspecte specifice învățării limbii și literaturii române de către elevii din școlile și secțiile cu predare în limbile minorităților naționale care trec din ciclul primar în cel gimnazial. Astfel, o comunicare scrisă și vorbită, o interacțiune coerentă și coparticipativă asigură pentru elevii non-nativi o deschidere pe care, în lipsa acestora, nu o pot construi.

Rezultatele așteptate aduc sau readuc în discuție o direcție, o viziune, la care se reflectează permanent și pe care se pune mereu accent, direcție care se consideră potrivită privind aprofundarea actului de comunicare, verbală sau nonverbală în limba oficială a statului și, nu în ultimul rând, consolidarea achizițiilor lingvistice care pot face posibil procesul comunicativ în limba română. Acest lucru este relativ dificil, având în vedere diferitele niveluri lingvistice, conform CECRL, întrucât elevii vorbitori de altă limbă maternă decât româna ar trebui, în cursul clasei a V-a, să depășească nivelul A2.

Un alt obiectiv al acestui CDS este de a ghida elevul spre a reuși să privească cele enumerate anterior drept acte de asumare a alterității, de toleranță și încredere în propriul sine atunci când se află într-un areal lingvistic non nativ, dar necesar pentru dezvoltarea ulterioară ca individ în societatea actuală.

Profesorul de limba și literatura română pentru elevii din școlile și secțiile cu predare în limbile minorităților naționale trebuie să fie mai întâi un îndrumător, un facilitator al învățării mai mult decât un simplu profesor. Acest CDS susține ideea de a corela dorința profesorului de a reuși în actul său didactic, de a susține progresul elevului și voința elevului, vorbitor de altă limbă maternă, în a-și dezvolta competențele lingvistice formate în anii școlari anteriori, precum și în anul școlar în curs prin studiul la clasă.

Competențe specifice și exemple de activități de învățare

1. Receptarea textului oral în diverse situații de comunicare

1.1 Identificarea unor informații esențiale și de detaliu, a emoțiilor, din diverse texte orale, pe teme familiare, monologate sau dialogate

- exerciții de ordonare a informațiilor (prin care elevii organizează ideile textului audiat pe baza unei fișe);
- corelarea informației cu textul (două fragmente din același text/ aceeași informație esențială/detaliu - în texte diferite; variante: cu titluri pentru fiecare fragment);
- identificarea emoțiilor prin trecerea în alt cod de comunicare.

1.2 Deducerea sensului unui cuvânt necunoscut prin raportare la tema textului audiat, la context și/sau la clarificările oferite de interlocutor

- jocul sinonimelor;
- exerciții de completare a textelor cu blancuri;
- exerciții de identificare a „cuvântului potrivit” (sensul contextual); - rescrierea textului (cu variantă orală).

1.5 Manifestarea ascultării active față de interlocutor/interlocutori în interacțiunea directă sau în cea mediată – conversație uzuală sau discuție pe o temă familiară - exerciții care se bazează pe jocurile Tabu, Activity, Dixit; - joc de rol „Muzeul basmelor”.

2. Producerea textului oral în diverse situații de comunicare

2.1 Folosirea cuvintelor nou însușite în enunțuri adecvate sensului dedus din contextul inițial

- exerciții de alcătuire de enunțuri dintr-o serie de cuvinte amestecate;
- jocuri de cuvinte;
- inventarierea sunetelor din cuvinte nou învățate;
- construirea unor răspunsuri pe baza unor întrebări;
- exerciții de recunoaștere a unui obiect din universul apropiat/din vocabularul tematic însușit;
- crearea unor reguli de joc;
- exerciții de prezentare a unor termeni din vocabularul însușit cu interdicția de a folosi anumite cuvinte.

2.2 Formularea ideilor principale și secundare din diverse tipuri de text, pe teme familiare

- realizarea planului unei petreceri;
- construirea unui mini vocabular de simboluri utilizabile în stabilirea ideilor principale și secundare: cine? ce face? etc.;
- exerciții de interpretare orală a unor evenimente prezentate prin pantomimă;
- exerciții de formulare a întrebărilor pe baza textului lecturat;
- exerciții de ascultare activă și reproducere;
- dialoguri dirijate

2.5 Realizarea unor interacțiuni verbale, pe teme familiare, respectând elementele de specificitate: intonație, accent, sunete specifice limbii române, topică

- realizarea unor interviuri pe teme familiare;
- exerciții de folosire a unor răspunsuri nonverbale pentru efectuarea unor comenzi simple;

- exerciții de observare a temicii specifice limbii române.

2.6 Manifestarea preocupării față de interlocutor/interlocutori în interacțiunea directă sau în cea mediată

- exerciții de exprimare a emoțiilor prin diverse situații de comunicare;
- rezolvarea unei probleme date/evidențiate prin textul lecturat prin metoda pălăriilor gânditoare;
- exerciții de continuare a unui mesaj;
- prezentarea unor reacții pe baza unui tablou/imagie sugestivă; - exerciții de interacțiune între colegi, utilizând cuvinte date.

3. Receptarea textului scris de diverse tipuri

3.1 Identificarea, pe baza unor întrebări de sprijin, a informațiilor esențiale și de detaliu din texte continue/discontinue/multimodale

- recunoașterea ideilor principale prin exerciții de ordonare a paragrafelor;
- recunoașterea identității (a unei persoane/a unui coleg/a unui personaj) dintr-un text;
- folosirea elementelor paratextuale pentru stabilirea scopului textului;
- exerciții de alegere a cuvintelor-cheie/ reprezentărilor grafice pentru paragrafe;
- exerciții de stabilire a valorii de adevăr a unor enunțuri referitoare la text (alegerea fals/adevărat);
- reconstruirea ideilor principale ale textului lecturat.

3.2 Deducerea sensului unui cuvânt necunoscut prin raportare la tema textului citit, la context și/sau folosind dicționarul

- explorarea câmpurilor semantice și lexicale prin jocuri de cuvinte;
- identificarea sensului cuvintelor prin reprezentarea lor grafică;
- identificarea de cuvinte-cheie;
- conectarea achizițiilor lexicale anterioare cu cele nou însușite (punerea în relație a noilor informații cu cele comunicate anterior);

- exerciții de potrivire a unor imagini cu noțiuni însușite din textul-suport; jocul sinonimelor; alcătuirea borcanului sau a depozitului de cuvinte al clasei sau al elevului).

3.7 Manifestarea interesului pentru lectura unor texte continue/discontinue/ multimodale, pe teme familiare

- stimularea interesului pentru pilde/ legende locale etc.;
- informarea prin text (vreme/ invitație/ mesaj/ reclamă etc.), orientarea în text (tip/ tematică/ scop etc.) și urmărirea instrucțiunilor prin text;
- lectura prin asocierea cu alte coduri de comunicare; identificarea stării sufletești comunicate de lectură;
- exprimarea atitudinii față de personajul/ situația din textul-suport lecturat; - exprimarea opiniei/ atitudinii față de lectura parcursă.

4. Redactarea textului scris de diverse tipuri

4.1 Formularea unui răspuns personal și/sau creativ pe baza unor texte, pe teme familiare, care actualizează tipuri de comunicare artistică/nonartistică

- notarea asocierii elementelor cromatice, olfactive, tactile cu cele verbale;
- confecționarea unor cartonașe cu reacții și emoții-răspuns la o situație/întâmplare;
- crearea unui lanț/șirag de notițe pe baza unei idei/teme date;
- ilustrarea grafică a unor proverbe din limba română/maternă/ univesală;
- realizarea unui autoportret grafic de tip afiș/colaj/bandă desenată pe baza unui șablon dat;
- redactarea unui set de reguli/sfaturi pe o temă dată (decalogul unei prietenii/ bunelor maniere).

4.2 Elaborarea unui text, pe baza unei structuri oferite ca model – de tip narativ, descriptiv, explicativ –, pentru a comunica idei și informații pe teme familiare și/sau pentru a prezenta experiențe trăite/imaginate

- redactarea unei invitații la aniversare;
- relatarea unei amintiri corelate cu tema/ideea dată;
- descrierea unui personaj preferat pe baza unui șablon dat;
- prezentarea familiei/locuinței/școlii/locului natal/unei excursii cu clasa/cu familia/unei călătorii;
- redactarea unei narațiuni în grup printr-un lanț de idei;
- alcătuirea unui top al experiențelor din timpul vacanței.

5. Manifestarea sensibilității multi- și interculturale, prin valorile promovate în contexte culturale și sociale diverse

5.2 Identificarea valorilor promovate în literatura română, maternă și nematernă

- identificarea unor valori umane în cadrul materialelor audio-video, de exemplu: prietenia, empatia, dragostea omului pentru animale/ necuvântătoare, bunele maniere, toleranța, generozitate, responsabilitate;
inițierea unor jocuri de rol privind bunele maniere/ comportamente sociale în diferite locații/ situații (bazate pe mimă, gestică);
- compararea valorilor identificate în texte diferite/ texte scrise în limbi diferite (ex. La noi e așa, la voi...);
- traducere asistată română-maghiară versus maghiară-română;
- realizarea unor fișe vizuale de lectură, hărți, reclame, afișe, diagrame, spoturi, publicitare, clipuri despre culturi specifice grupului comunitar (împrumuturi, alteritate, cooperare);
- propriul rol/propria scenă/propria piesă de teatru sau filmuleț video după/fără model vizionat în prealabil;
- selectarea de informații și înregistrarea lor (prin forme variate și agreate:

fotografiere, grafică, bandă desenată, material video etc.) despre valori culturale, atitudini comportamentale umane diferite sau comune româno-maghiare vizând dezvoltarea inteligențelor multiple.

Sugestii metodologice

Justificarea selectării competențelor specifice derivate din competența generală 1

Pentru realizarea unui parcurs suplimentar în vederea dezvoltării **competenței generale 1** s-au selectat competențele specifice 1.1; 1.2; 1.5, care se focalizează pe prelucrarea informației și pe relaționarea cu interlocutorul/interlocutorii.

La nivelul **competenței 1.1** se aprofundează receptarea mesajului oral, ținând cont de cele trei componente (verbal, nonverbal și paraverbal). De asemenea, se vizează exersarea deprinderii de stabilire a unor conexiuni între informațiile (cognitive și afective) esențiale și de detaliu din textele audiate.

Exersarea **competenței specifice 1.2** este esențială pentru vorbitorul nonnativ de limbă română indiferent de tipul de bilingvism. Astfel, golurile/blancurile în înțelegerea unui text audiat vor fi remediate cu ajutorul unor strategii compensatorii, care presupun raportarea la elementele ce țin de situația concretă de comunicare.

Competența specifică 1.5 este una preponderent atitudinală, urmărind deschiderea elevului spre interlocutor, în scopul valorizării principiilor ascultării active. Este important pentru elevul bi-/trilingv să exerseze interacțiunile verbale spre a-și lărgi orizontul lingvistic și cultural, valorificând propria experiență de viață.

Exemplu de activitate de învățare

Corelare competență specifică – conținut

Elemente paraverbale (intensitate vocală, intonații, tempoul vorbirii) și nonverbale (poziții corporale, mimică, contact vizual)

Mijloace de învățământ: material audio-video adecvat (vârstei, tipului de bilingvism) care conține conversație (situația de comunicare dialogată, v. programa) Etape:

1. Prima vizionare a materialului se realizează fără sonor.
2. Sarcină individuală: „*Identifică emoțiile/stările interlocutorilor.*”
➤ notate sau corelate cu emoticoane
3. Activitate în perechi: „*Intuiți subiectul conversației în urma corelării emoțiilor/elementelor nonverbale ale comunicării interlocutorilor.*”
4. Discuție frontală: „*Centralizați, la nivelul clasei, variantele.*”
5. Revizionarea materialului cu sonor.
6. Discuție frontală care vizează verificarea predicțiilor.

Evaluare

Grilă de observație propusă pentru competența specifică 1.5 (activitate pe grupe)

Nume și prenume elev: _____

Criteriu	Adecvare		Observații
	Da	Nu	
manifestarea atitudinii proactive în cadrul grupei			
solicitarea și acceptarea ajutorului celorlalți			
respectarea principiilor ascultării active			
manifestarea respectului față de interlocutori			
controlarea reacțiilor emoționale			

Justificarea selectării competențelor specifice derivate din competența generală 2

Pentru a crește nivelul de implicare al elevilor în activitățile de comunicare, în vederea dezvoltării **competenței generale 2** s-au selectat competențele specifice 2.1; 2.2; 2.5; 2.6, care să faciliteze crearea de contexte și să permită elevilor împărtășirea aspectelor importante ale vieții personale.

La nivelul **competenței 2.1** se propune exersarea producerii de text prin utilizarea cuvintelor noi învățate în jocuri de rol și simulări care solicită elevii să gândească creativ și să antreneze cunoștințe multiple.

Jocul de rol sprijină elevii în exersarea **competențelor 2.2 și 2.5** prin emiterea de ipoteze

și vizualizarea unor situații viitoare de comunicare orală, dintr-o poziție de siguranță. Experimentarea jucăușă presupune ca elevii să învețe intuitiv și să utilizeze cuvinte noi în comunicarea orală.

Competența 2.5, competență ce urmărește formarea, schimbarea și exprimarea atitudinii față de interlocutor, poate fi dezvoltată prin exersarea cuvintelor deja cunoscute sau a celor care încă nu fac parte din vocabularul uzual, în cadrul unor jocuri ce creează instantaneu voie bună și cresc gradul de implicare al elevilor în activitățile propuse. În acest sens se pot utiliza jocurile de cuvinte de tip Activity, Tabu, Headbenz, acestea fiind adaptate nevoilor clasei.

Exemplu de activitate de învățare

Corelare competență specifică – conținut

Activitate de tip *întrebare-răspuns*, forma de organizare: *în perechi*

Descrierea activității:

Elevii trebuie să pună întrebări și să ofere răspunsuri pentru a afla în ce zi a săptămânii și la ce oră sunt ambii disponibili pentru a ieși în parc. Etape:

1. Se formează perechile.
2. Elevii primesc o fișă de lucru cu zilele săptămânii și o serie de posibile activități.
3. Partenerii completează, individual, activitățile din săptămâna următoare.

Partenerul A

	Ora	Activitatea
LUNI		
MARȚI		
MIERCURI		

proiect la biologie.

JOI		
VINERI		
SÂMBĂTĂ		

Partenerul B

	Ora	Activitatea
LUNI		
MARȚI		
MIERCURI		

JOI		
VINERI		
SÂMBĂTĂ		

Activități propuse

- oră de dans;
- masă cu familia;
- lecții de pian;
- antrenament de tenis;
- excursie cu familia; -

DUMINICĂ			DUMINICĂ		
----------	--	--	----------	--	--

4. Partenerii confruntă răspunsurile.
5. Elevii stabilesc data și ora activității comune.
6. Raportează rezultatul profesorului.

Evaluare

Un loc important în evaluarea competenței de producere de text oral îl ocupă gândirea reflexivă, prin simularea unor situații în care elevii oferă feedback colegilor și procesează ceea ce au experimentat. În felul acesta elevii pot să transfere învățarea dincolo de situația imediată prin reluarea dialogului, schimbarea interlocutorului, al cadrului acțiunii.

Pentru stimularea gândirii reflexive propunem analiza conversației cu ajutorul imaginii unei flori, în care floarea deschisă reprezintă cea mai plăcută și cea mai reușită parte a activității, bobocul semnifică posibilitățile care se deschid prin respectiva activitate, elementele de noutate învățate, iar spinii, greutățile pe care le-au întâmpinat. În acest fel, elevii pot valorifica atât experiențele pozitive, cât și cele negative, pe care însă le pot discuta și analiza împreună cu colegii și profesorul.

Justificarea selectării competențelor specifice derivate din competența generală 3

Exercițiile de lectură și activitățile de receptare a textului scris au rolul de a urmări dezvoltarea curiozității elevului față de universul textului, formarea deprinderilor și calităților unui lector activ, implicat, participativ și, mai târziu, chiar critic, evaluativ.

În cadrul exercițiilor de lectură, elevii vor fi solicitați să citească texte sau fragmente de texte literare sau nonliterare cu voce tare, în fața clasei/ grupului, în mod corect și fluent, fapt care facilitează și, apoi, dovedește o receptare adecvată a textului. De asemenea, prin lectura însoțită de elemente para-verbale și non-verbale care să exprime starea sufletească comunicată de lectură, se urmărește crearea la elev a abilității de adaptare a discursului la context.

Pentru dezvoltarea competenței de receptare a logicii discursului se recomandă nu numai

exercițiile de ordonare a paragrafelor/ ideilor principale, ci și exerciții de lectură selectivă (elevilor li se oferă fragmente de text, a căror ordine ei trebuie să o selecteze atunci când le lecturează cu voce tare).

Pentru că, pe parcursul unei unități de învățare, competențele generale și cele specifice se împletesc, competența de receptare a textului scris de diverse tipuri este premergătoare competenței generale de redactare a textului scris de diverse tipuri, care, la rândul ei, determină abilități diverse, precum: abilitatea de selectare a informațiilor, abilitatea de adaptare a discursului la context, abilitatea de exprimare a opiniei despre mesajul textelor, despre valorile și ideile promovate, abilitatea de acceptare și cooperare etc.

În cadrul primei competențe specifice, 3.1., pentru finalitățile dorite în demersul de formare a elevului, pot fi avute în vedere – pe baza unor texte atât literare, cât și non-literare – exercițiile de recunoaștere a ideilor principale pentru identificarea scopului general al textului propus, cele de alegere a cuvintelor-cheie sau a unor reprezentări grafice pentru paragrafele textului dat, exerciții de ordonare a ideilor principale, exerciții de cunoaștere și/ sau de recunoaștere a unei persoane/a unui coleg/a unui personaj (prin descriere sumară cu elemente esențiale, de exemplu, „Ghicește cine este!”), precum și exerciții de recunoaștere și numire a identității unei ființe/obiect/fenomen dintr-un scurt text dat. Pentru schimbarea de cod verbal, sunt de ajutor exercițiile de trecere de la codul verbal la cel non-verbal sau para-verbal, de exemplu, prin desenarea peisajului/ a spațiului descris în text, desenarea sau chiar mimarea personajului textului, dar și folosirea elementelor paratextuale pentru identificarea scopului sau a temei textului. Utile pot fi și activitățile de tip „code names” pe echipe, prin lecturarea unui cod de comunicare preponderent non-verbal și transformarea lui într-un scurt mesaj verbal. Alte activități specifice identificării informațiilor esențiale și de detaliu dintr-un text pot fi realizate prin reconstruirea unui enunț din cuvinte amestecate, pe baza lexicului din textul lecturat, prin stabilirea valorii de adevăr a unor informații din text sau prin alegere duală sau multiplă.

Pentru cea de-a doua competență specifică, explorarea câmpurilor semantice și lexicale se poate realiza prin jocuri de cuvinte, în timp ce identificarea cuvintelor se poate face prin reprezentarea lor grafică. De asemenea, există diverse exerciții pentru identificarea de cuvintecheie și conectarea achizițiilor lexicale anterioare cu cele nou însușite prin punerea în relație a noilor

informații cu cele comunicate anterior, printre care exercițiile de potrivire a unor imagini cu noțiuni însușite din textul-suport, jocul sinonimelor, alcătuirea borcanului sau a depozitului de cuvinte al clasei sau al elevului etc., cu amendamentul de a fi adecvate nivelului lor lingvistic și pentru a facilita tranziția spre un nivel lingvistic superior.

Competența specifică 3.7. din prezenta programă are ca scop stimularea interesului pentru diferite pilde/legende locale etc., adică apropierea de lectură și de ceea ce poate ea oferi prin intermediul unor texte funcționale și cu caracter aplicativ, accesibile și aproape de comunitatea în care se manifestă elevul. Tot astfel, se urmărește creșterea gradului de conștientizare a elevului prin faptul că textele parcurse pot informa (vreme/invitație/mesaj/reclamă etc.), pot orienta (tip/tematică/ scop etc.) sau pot oferi instrucțiuni de urmat (ale unui joc, ale unui produs etc.) foarte utile. Manifestarea interesului pentru lectură se poate realiza și prin asocierea discursului textual cu alte coduri de comunicare. În plus, elevul ajunge să identifice stări sufletești comunicate de lectură, să exprime atitudini față de personajul/ situația din textul-suport lecturat, dar și să își exprime opinia sau atitudinea față de lectura parcursă.

Exemplu de activitate de învățare

Corelare competență specifică – conținut

Competența 3.2. Deducerea sensului unui cuvânt necunoscut prin raportare la tema textului citit, la context și/sau folosind dicționarul.

Elemente de construcție a comunicării: nivelul semantico-lexical (cuvântul – unitatea de bază a vocabularului; formă și conținut; sinonime, antonime, câmpul lexico-semantic) aplicativ (vocabularul limbii române, cuvinte cu aceeași formă și sensuri diferite, sensul cuvintelor în context).

Mijloace de învățământ: text-suport adecvat (vârstei, tipului de bilingvism), depozitul de cuvinte, dicționarul *Etape:*

- În timpul lecturii, fiecare elev va introduce într-un recipient, cuvinte nou învățate, al căror sens și l-a însușit din context sau consultând dicționarul;

- O dată pe lună/ la o dată anunțată, profesorul va verifica însușirea acestora, extrăgând câte trei cuvinte din depozitul lexical al fiecărui elev. Elevul poate fi penalizat cu pierderea cuvântului al cărui sens nu-l cunoaște.

Evaluare

- La sfârșitul unității de învățare sau al perioadei (stabilite anterior), elevii sunt evaluați în funcție de numărul de cuvinte din propriul depozit.

Justificarea selectării competențelor specifice derivate din competența generală 4

Selecția competențelor specifice 4.1 și 4.2 stimulează creativitatea elevului și conexia achizițiilor sale din context formal, informal și nonformal în formularea răspunsurilor, respectiv redactarea textului după un model dat. Enunțării ideilor îi este inerentă comprehensiunea textului suport. Se recomandă valorificarea diverselor tipuri de text și a resurselor educaționale deschise, corelarea acestora cu situații de viață familiare elevului și activarea învățării autonome. În urma lecturării unui text sau vizionării unui material audio-video, de pildă, elevii pot nota pe un bilet câte întrebări doresc pe baza materialului dat iar răspunsurile la acestea se pot descoperi prin discuții în grup coordonate de profesor. Impresiile pe baza materialului pot fi asociate creativ cu diverse elemente: parfum, culoare, dans, amintire personală, melodie, carte, film, fotografie. Sau materialul poate fi lecturat/vizionat fragmentat, astfel elevilor le revine sarcina de a umple golurile – de a elabora individual sau în grup fragmentele ce lipsesc prin completarea unei fișe, a unui joc online sau prin realizarea unui material: desen, colaj, bandă desenată.

O activitate integrată sugerată este narațiunea–fashion show, în cadrul căreia se elaborează o povestire grafică care să ilustreze o valoare (empatia, bunătatea, perseverența), pe urmă fiecare pagină a narațiunii sau fiecare vinietă este atașată unui obiect vestimentar realizat de copii din materiale reciclabile – cu acestea se organizează un fashion-show (un elev sau o echipă poate intra în rolul de prezentator).

Prin joc de rol elevii pot aproba-dezaproba atitudinea, comportamentul personajelor unei narațiuni formulând o opinie și un argument. Ad-hoc profesorul poate formula începutul unei povești, letric sau online, iar elevii își pot aduce aportul la elaborarea acesteia formulând câte o idee sau redactând un fragment. Util poate fi și jurnalul cu proverbe: copiii analizează un proverb

în limba română, îi găsesc echivalentul în limba maghiară și notează în jurnal experiențe/situații de viață prin care îl pot ilustra.

Exemplu de activitate de învățare

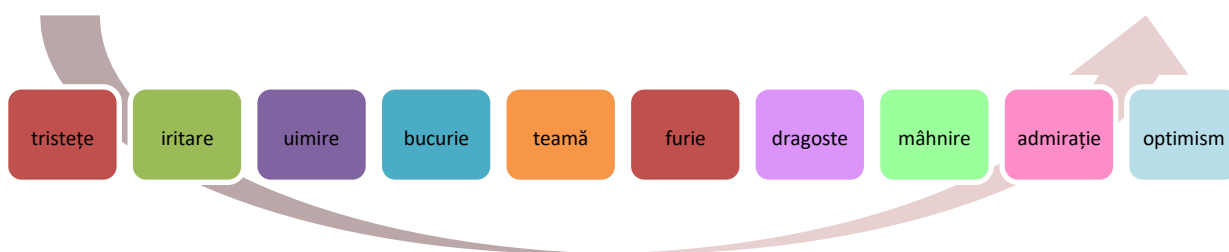
Corelare competență specifică – conținut

Activitatea harta emoțiilor – individual sau în grup

Mijloace de învățământ: carton în diverse culori, vopsele sau o aplicație online Descrierea activității:

Se realizează o hartă pe carton sau online în care fiecărei emoții i se asociază o culoare sau un model/pattern, iar în urma vizionării unui material sau audiției de text elevii marchează un traseu emoțional prin care au trecut pe parcursul vizionării/audiției. Aceștia pot motiva traseul, pot exemplifica o emoție cu un fragment din material sau pot corela fiecare personaj cu câte o emoție. Dacă este cazul, se pune la dispoziția elevilor o listă sau un șablon cu emoții. Exemplificare:

Pe baza animației *Umbrella* de pe platforma Youtube elevii notează traseul emoțiilor experimentate și formulează asocieri astfel:

M-a întristat singurătatea copilului.

M-a iritat atitudinea fetei față de mamă.

Am fost uimit să descopăr că băiatul locuia într-un cămin pentru copii.

M-am bucurat să-i văd pe copiii din cămin încântați de jucării.

Mi-a fost teamă când fetea a deschis dulapul.

M-a înfuriat gestul fetei de a smuci umbrela.

Am simțit iubirea dintre tată și copil.

M-a mâhnit situația celor doi refugiați.

Am admirat empatia fetei față de băiatul îndurerat.

Am sperat că tatăl își va regăsi băiatul cu ajutorul umbrelei.

Activitatea șiraguri – individual

Mijloace de învățământ: bilete colorate

Descrierea activității:

Fiecare elev realizează un lanț de notițe pe baza unor idei date, de pildă șiragul celor mai bune amintiri din acest an, șiragul momentelor din ultima excursie, șiragul a ceea ce mă reprezintă (portret în bucăți). Notițele pot fi însoțite de fotografii, desene sau simboluri.

Exemplificare pentru *șiragul amintirilor*:

Evaluare

Pentru activitatea *harta emoțiilor* se au în vedere selectarea corectă a emoției, asocierea cu un element din text și formularea asocierii într-un enunț dezvoltat și se recomandă interevaluarea. Ambele activități pot constitui componente ale portofoliului elevului, respectiv elemente ale unei expoziții în clasă. În cadrul expoziției elevii pot aprecia lucrările colegilor cu ajutorul unor emoticoane, stickere sau buline.

Justificarea selectării competențelor specifice derivate din competența generală 5

Competența specifică 5.2 vizează identificarea unor valori comune între literatura română, maternă și universală. Activitățile propuse au ca scop formarea de atitudini pozitive pe baza contactului cu diverse texte literare aparținând diferitelor culturi.

Evaluare

Portofoliul de evaluare pentru competența 5 poate cuprinde:

- ✓ proiect realizat în colaborare cu profesorul;
- ✓ fișă de lectură/ fișă personajului (trăsături, atitudini, comportament etc.) / prezentare de carte;
- ✓ modele de redactare de afișe, bilete, pliante, invitații, cărți poștale, felicitări;
- ✓ proiecte grafice: copertă de carte sau ilustrații/ benzi desenate după texte studiate/audiate/vizualizate;
- ✓ album/ mapă cu fotografii tematice/ participative;
- ✓ portofoliu cu imagini, diagrame, spoturi publicitare, clipuri despre culturi specifice grupului comunitar;
- ✓ autoevaluările elevului/evaluările colegilor.

Bibliografie

- ****Programa pentru Limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară*, clasele a V-a – a VIII-a, 2017, OMEN nr. 3393/28.02.2017
- ****Ghidul profesorului de limba și literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară*, Cluj-Napoca, Editura „Abel”, 2017
- ****Aspecte interculturale în predarea și învățarea limbii române ca limbă străină*, Ed. Universitară, 2021
- Cerghit, Ioan, *Metode de învățământ*, Iași, Editura Polirom, 2006
- Cucoș, Constantin, *Educație interculturală*, www.constantincucos.ro
- Hattie, John, *Învățarea vizibilă. Ghid pentru profesori*, Ed.Trei, 2014
- Hercuț, Otilia, *Heutagogy în volumul Autoeducația și Educația Permanentă. Direcții ale educației postmoderne*, Editura Didactica Militans, 2016
- Ilie, Emanuela, *Didactica limbii și literaturii române*, Editura Polirom, Colecția Collegium-Metodica, 2020, Ediția a II-a, revizuită și adăugită
- Nedelcu, Anca, *Învățarea interculturală în școală: ghid pentru cadrele didactice*, București, Humanitas Educațional, 2004
- Norel, Mariana, Pop, Liana, *Limba română ca a doua limbă*, Educația+, București, 2005
- Pachler N., Redondo A., *A Practical Guide to Teaching Foreign Languages in the Secondary School*, London, Routledge, 2013
- Oanea, Oana-Larisa, *Competențele de lectură în mediul bilingv în Valorile educației – educația valorilor, din Antichitate până azi. Abordări teoretice, soluții practice* (coord. Emanuela Ilie, Claudia Tărnăuceanu), pp. 221-233, Iași, Editura Universității „Alexandru Iona Cuza”, 2016
- Oanea, Oana-Larisa, *Proteismul lecturii și rolul său social în Educația valorilor, din Antichitate până în prezent* (coord. Emanuela Ilie și Claudia Tărnăuceanu), pp. 297-314, Iași, Editura Universității „Alexandru Iona Cuza”, 2017
- Oanea, Oana-Larisa (co-autor), *Auxiliar didactic pentru dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română ca limbă nematernă, Niveluri B2, C1, C2*, Miercurea-Ciuc, Editura „Tipographic”, 2014

Pamfil A., *Didactica limbii și literaturii române pentru școlile cu predare în limbile minorităților naționale*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2000

Platon, Elena (coord.), *Procesul de predare-învățare a limbii române ca limbă nematernă (RLNM) la ciclul gimnazial RLNM: P2- ciclul gimnazial*, Cluj-Napoca, Editura „Casa Cărții de Știință”, 2011

Platon, Elena (coord.), *Româna ca limbă străină. Caiete didactice. A1+*, Cluj-Napoca, Editura „Casa Cărții de Știință”, 2012

Rusu, Mina Maria, Norel, Mariana, *Ghidul profesorului de limba și literatura română*, Editura Nomina, 2017

Rodari, Gianni, *Gramatica fanteziei*, Ed.Art, București, 2016

Sâmihăian, F., *O didactică a limbii și literaturii române: provocări actuale pentru profesor și elev*, București, Editura Art, 2014

Sonea I., Vasiu L., Vîlcu D., *Manual de limba română ca limbă străină (RLS), Nivel B1*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2021

Tódor, Erika Mária, *Predarea-învățarea limbii române ca limbă nematernă: o alternativă a lingvisticii aplicate*, Scientia, Cluj-Napoca, 2020

Titlul proiectului: *„Competență și eficiență în predarea limbii române copiilor și elevilor aparținând minorităților naționale din România”*

Beneficiarul proiectului: Ministerul Educației

Elaboratori: Bajka Zsuzsa, Butuc-Mayer Florica-Veronica, Hercuț Otilia-Cătălina, Oanea Oana – Larisa, Precup Andrea, Salamon Boróka-Emese, Sandor Veronica, Sturzu Maria

Validatori: Galeș Iuliana, Kaitar Roxana Anca, Szejke Ottilia,

Data publicării:

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului

